

ABDÜLHALİM EFENDİ (NEYZEN) (1824 — 1896) (MERHUM / DEPARTED)

Abdülhalim Efendi ya da kısaca Halim Efendi 1824 yılında İstanbul'da Beyazıt semtinin Soğanağa Mahallesi'nde doğdu. Tahir Efendi'nin oğludur.

Çocuk denebilecek yaşta Üsküdar Tabaklar Rifâi Tekkesi şeyhi Nuri Efendi'ye intisap etti. Nuri Efendi'nin halifelerinden Şeyh Abdullah Vehbi Efendi'den (?—1868) hilâfet aldı. Bir süre sonra Kozyatağı'ndaki kendi cami ve tekkesini yaptırarak ömrünün sonuna kadar burada müezzin, hatip, şeyh olarak hizmet etti. Oldukça rahat bir ömür sürmüştür. Bu inşaatın giderlerini öğrencilerinden elde ettiği gelirlerle karşılamıştır. Huzurlu bir hayat sürdürdükten sonra 1896 yılında, yetmiş iki yaşında Kozyatağı'ndaki evinde öldü ve tekkenin mezarlığında toprağa verildi.

Yaşadığı dönemin en kudretli neyzeni, tanburisi ve bilginiydi. Aynı zamanda iyi Sinekemani çalardı. Ney çalmasını Deli İsmail Dede'den öğrendi. Neyi metodlu ve pürüzsüz çalardı. Çok güçlü ve batı ve Hamparsum notası bilirdi. Sinekemani hocası Agop, ilk tanbur hocası ile piyasa tanburilerinden Tikoli'dir. Halim Efendi'nin tanburda asıl ustası Samatyalı Kuyumcu Oskiyan Efendi olmuştur. Kendi ifadesine göre uzun yıllar Oskiyan Efendi'den ders almanın çarelerini aramış, bir türlü başaramamıştı. Bir gün Soğanağa'daki Nişancı Kahvesi'nde bir taksim yaparak İzak'ın bir eserini çaldığı sırada, kısa boylu bir adamın kendisini dikkatle izlediğini görmüş ve bu adamın Oskiyan Efendi olduğunu tahmin etmişti. Bu münasebetle tanıştığı Oskiyan Efendi'den üç yıl süreyle tanbur dersleri aldı. Hocası için "bu zat tanburu adeta piyano çalar gibi ve fevkalade metodlu tarzda çalıyordu" der.

Musikimizin hem nazari, hem de pratik yönlerini çok iyi bilen bu ilim ve sanat adamı Hüseyin Fahreddin Dede, Cemal Efendi, Ahmet Irsoy, Tanburî Garabet, Dr. Suphi Ezgi gibi değerli öğrenciler yetiştirmiş, onları mûsikî sanatımızın bilimsel yönünü araştırmaya teşvik etmiştir. Tanburacı Osman Pehlivan'ın ilk tanbura hocası da Halim Efendi'dir.

Tekke ve camiinin çevresindeki geniş arazide bulunan bağda üzüm yetiştirir, bunları satar, devlet adamlarının ve varlıklı kimselerin evine derse gider, tekkeye gelen öğrencilerine ders verir, bunlardan aldığı ücretlerle geçinirdi. Son derece eli açık, misafir sever, yardımsever bir kimseydi. Uzak semtlerden tekkesine gelen yoksul kimselerin yol masraflarını sezdirmeden kendisi karşıladı. O zamanki İstanbul'un en tanınmış tekkesi olduğu için yüksek kesimin bir uğrak yeri olmuştu. Yazları Kozyatağı'ndaki köşkünde, kışları İstanbul tarafında otururdu. Neyzen Aziz Dede, Halim Efendi'yi çok beğendiğini her fırsatta belli eder, "Asrın en büyük ney üstadı" dermiş. Eski tarz tanbur ve ney icrasının son ustalarından olan Halim Efendi bestekârlıkla pek uğraşmamıştır. İsfahan makamında bir tek saz semaisi biliniyor.

Abdülhalim Efendi or shortly Halim Efendi was born in Soğanağa neighbourhood of İstanbul's Beyazıt district in 1824. He was the son of Tahir Efendi.

He, at a very young age, attended Sheikh Nuri Efendi's Tabaklar Rifâi Religious School in Üsküdar. He became the successor for one of Sheikh Nuri Efendi's caliphs, Abdullah Vehbi Efendi (died 1868). After a while, he built his own mosque and religious school in Kozyatağı and he spent the rest of his life there serving as a muezzin, preacher and sheikh. He lead a comfortable life. He paid the cost for the mosque and school he built from the profits he made from his students. After living his comfortable life, he died at the age of seventy two in his home in Kozyatağı and he was buried to the yard of his own religious school.

He was the most capable neyzen and tambur player of his age. He also could play the viola d'amore very well. He learnt playing the ney from Deli İsmail Dede. He played the ney with method and smoothly. He had powerful knowledge of Western and Hamparsum notes. His first viola d'amore teacher was Agop and his first tambur teacher was the famous Tikoli. Although, his true tambur master became Oskiyan Efendi of Samatya. He said he had sought to get tambur lessons from Oskiyan Efendi for years to no avail. And one day during his performance at Nişancı Coffeehouse in Soğanağa while playing a piece from İzak, he noticed a short man who was listening to him carefully and thought he might be Oskiyan Efendi. Sure enough, after the two met, Abdülhalim Efendi took tambur lessons for three years from Oskiyan Efendi. According to his teacher Oskiyan Efendi, "This person plays the tambur as if he is playing the piano with remarkable methodic style."

This man of arts and sciences who knows both the theoretical and practical aspects of Turkish Music very well, tutored valuable students like Hüseyin Fahreddin Dede, Cemal Efendi, Ahmet Irsoy, Tanburî Garabet, Dr. Suphi Ezgi and encouraged them to study the scientific aspect of the music. Tamburacı Osman Efendi's first tambur teacher was also Hilmi Bey.

He made his living out of the big yard of his mosque growing grapes and selling them, taught at his religious school and he also went to statesmen's and rich people's homes to give music lessons. He was a very generous, hospitable and charitable person. He secretly paid for the transportation costs of his students who came to his school from far away districts of the city. His school was the most popular religious school of its time in İstanbul and it held a great deal of attraction. During Summers he resided at his Kozyatağı kiosk and during Winters he resided in the city. Neyzen Aziz Dede often gave his praises to him and said "he is the biggest ney master of the age." Halim Efendi, who was one of the last masters of old school ney and tambur execution, didn't pay much attention to composing music. His only known work is a saz composed poem with İsfahan makam.

Ođlu Şeyh Rıza Efendi, ney ve tanbur çalmasını babasından öğrendi. Babasının ölümünden sonra aynı tekkeye Şeyh oldu. Tekkelerde ney, özel toplantılarda tanbur çalardı. 1930 yılında İstanbul'da ölmüŐtür.

His son, Sheikh Rıza Efendi learnt to play ney and tambur from his father. He became the sheikh of his father's religious school after his father's death. He played ney in the school and played tambur at private meetings. He died in Istanbul in the year 1930.

Viola D'amore: A kind of violin played in Europe at the time also known as "viola d'amore".

Tambur: Classical Turkish long necked , stringed instrument similiar to the " mandolin".

Türkçeden İngilizceye çeviren: Aslıhan DÖKMECİ

Turkish to English translation by Aslıhan DÖKMECİ.

Kaynak / Resources

ÖZALP, Dr. M. Nazmi, Türk Müsikİsi Tarihi, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, Millî Eğitim Basımevi, İstanbul 2000